

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΕΩΤΕΧΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΑΣ
Παράρτημα Ανατολικής Στερεάς

Διδότου 26, 106 80 Αθήνα
ΤΗΛ.: 210 3618118 - 3605579, FAX: 210 3605436
e-mail: geoteath@otenet.gr
Web site: www.geotee-anste.gr
Πληροφορίες: Γεωργία Κόττα

Θέμα: Σχέδιο Διαχείρισης Υδατικού Διαμερίσματος
Αττικής.

Αθήνα, 25 Οκτωβρίου 2012

Αρ. Πρωτ.: 851

ΠΡΟΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΥΔΑΤΩΝ
Μ. Ιατρίδου 2 & Λεωφ. Κηφισίας
115 26 ΑΘΗΝΑ

Κοινοποίηση:

- **Υπουργό Π.Ε.Κ.Α.**
Κ. Ευάγγελο Λιβιεράτο
Αμαλιάδος 17 – 115 23 ΑΘΗΝΑ
- **Υπουργό Α.Α.Τ.**
Κ. Αθανάσιο Τσαυτάρη
Αχαρνών 2 - ΑΘΗΝΑ
- **Περιφερειάρχη Αιρετής
Περιφέρειας Αττικής**
Κ. Γιάννη Σγουρό
Λ. Συγγρού 80-88 117 43 ΑΘΗΝΑ
- **Δ.Σ. ΓΕΩΤ.Ε.Ε.**
- **Παραρτήματα ΓΕΩΤ.Ε.Ε.**
Έδρες τους

Στο πλαίσιο του μέτρου της **πληροφόρησης και διαβούλευσης του διαχειριστικού σχεδίου του Υδατικού Διαμερίσματος Αττικής GR06** και ειδικότερα της **οικονομικής ανάλυσης χρήσεων του νερού**, σύμφωνα με το άρθρο 5 και του Παραρτήματος III της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, που πραγματοποιείται από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων / ΥΠΕΚΑ, σας αποστέλλουμε το παρακάτω κείμενο:

Τα **Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής** είναι εδώ και πολλά χρόνια, θεσμοθετημένο εργαλείο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προκειμένου να υλοποιηθούν οι αντικειμενικοί σκοποί, όπως περιγράφονται στα εθνικά, κοινοτικά κείμενα αλλά και στα κείμενα της διαβούλευσης (δηλαδή βελτίωση ποιότητας επιφανειακών νερών, επάρκεια και βέλτιστη ποιότητα υπόγειων νερών, προστασία βιοτόπων) (Οδηγία 2000/60/ΕΚ, Ν.

3199/2003). Η πολυετής καθυστέρηση της Πολιτείας να υλοποιήσει διαχειριστικά σχέδια υδατικών πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής έχει σαν αποτέλεσμα την παρουσίαση από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων κειμένων, στα οποία όμως εμπεριέχονται συστημικά σφάλματα, ενυπάρχουν παραβλέψεις, ενώ ενίοτε απλοποιούνται τεχνικά ζητήματα που θεωρούνται ως προαπαιτούμενα. Τέλος, τουλάχιστον στο κείμενο για το Υδατικό Διαμέρισμα Αττικής, κυριαρχεί η αντίληψη που αναγκαστικά οδηγεί στην υποβάθμιση του αγροδιατροφικού τομέα με όλες τις εκφάνσεις του και προστατεύει ανεπαρκώς τη μη καταγεγραμμένη βιοποικιλότητα.

Πρώτον, προσπαθώντας να ικανοποιηθούν και άλλες θεσμοθετημένες υποχρεώσεις της χώρας (όπως πλημμύρες, θαλάσσια στρατηγική) στα κείμενα η λεκάνη απορροής έχει “απορροφηθεί” από το υδατικό διαμέρισμα. Είναι σαφές ότι ο χρονικός ορίζοντας εκπόνησης της μελέτης ήταν πολύ περιορισμένος, αλλά η όλη μεθοδολογική προσέγγιση που ακολουθήθηκε ήταν απλουστευτική.

Δεύτερον, εφόσον ο στόχος είναι γνωστός (σε ό,τι αφορά την ποσοτική και ποιοτική [οικολογική και χημική]) κατάσταση των υδατικών συστημάτων, ενώ περιγράφονται μέτρα και δράσεις αντιμετώπισης – επίλυσης του φαινομένου, αυτή τη στιγμή βρισκόμαστε απέναντι στην αδυναμία περιγραφής της υφιστάμενης κατάστασης. Τα όποια δεδομένα είναι παρωχημένα, αποσπασματικά και κατακερματισμένα.

Ως πρώτο **χαρακτηριστικό παράδειγμα** αναφερόμαστε στην περιοχή των Μεγάρων, την ανάγκη χρήσης αρδευτικού νερού δεδομένου του ότι διαθέτει τουλάχιστον:

- 20.000 στρέμματα με φυλλώδη λαχανικά
- 6.000 στρέμματα με φιστικιές (αρδευόμενες δενδρώδεις καλλιέργειες) και
- 120.000 στρέμματα με ελιές όπου επί το πλείστον είναι ξηρικές αλλά σε ένα μέρος από αυτές στις οποίες γίνεται συγκαλλιέργεια με αρδευόμενα φυλλώδη λαχανικά. Η συγκεκριμένη περιοχή αναφέρεται ότι είναι ευπρόσβλητη στη νιτρορρύπανση. Η θέση αυτή στηρίζεται στις υψηλές συγκεντρώσεις των νιτρικών στο νερό, γεγονός που δεν είναι τεκμηριωμένο με ανάλογες αναλύσεις εδαφικών δειγμάτων στις περιοχές των αρδευόμενων καλλιεργειών.

Τρίτον, στη γεωγραφική και διοικητική ενότητα της Αττικής υπάγονται τρεις (3) τουλάχιστον διακριτές υπο-ενότητες με διαφορετικά υδρογεωλογικά χαρακτηριστικά, αλλά και διαφορετικές ανάγκες τόσο ως προς τις απαιτούμενες ποσότητες, όσο και ως προς τη χρήση των υδάτων:

α) ο αστικός ιστός του λεκανοπεδίου όπου και καταναλώνονται σημαντικότερες ποσότητες

υδάτων σε χρήση κυρίως υδρευτική - πότισμα πρασίνου, β) οι περιοχές του Θριάσιου Πεδίου και των Μεγάρων με μεικτή χρήση βιομηχανική και αγροτική αλλά και σημαντικές υδρευτικές ανάγκες, γ) οι περιοχές των Μεσογείων και του Μαραθώνα με τα ίδια επίσης προβλήματα. Επιπλέον, υφίστανται περιοχές, τόσο εντός του οικιστικού ιστού (περιοχές με «μπαζωμένα» ρέματα έχουν μετατραπεί σε λεωφόρους χωρίς να υφίστανται μελέτες και έργα διευθέτησης), όσο και εκτός σχεδίου πόλεων, όπου απαιτείται η εκπόνηση μελετών διαχείρισης πλημμύρας, με έμφαση στις κλιματικές ιδιαιτερότητες των τελευταίων δεκαετιών και την υδρογεωλογία των επίμαχων περιοχών.

Τέταρτον, σε ότι αφορά τα βιολογικά δεδομένα, για την οικολογική ποιότητα των επιφανειακών υδάτων, το σχέδιο διαχείρισης αναγνωρίζει ευκρινώς τις ελλείψεις και σε πρώτη φάση αναφέρει ότι δεν θα γίνονται ολοκληρωμένες μετρήσεις έως το 2015, ώσπου να δημιουργηθούν οι συνθήκες αναφοράς ή το μέγιστο οικολογικό δυναμικό. Ειδικότερα τα στοιχεία για το φυτοπλαγκτόν, τα μακρόφυτα – φυτοβένθος, τα βενθικά ασπόνδυλα και την ιχθυοπανίδα είναι εάν όχι ανύπαρκτα, τουλάχιστον ανεπαρκή για το υδατικό διαμέρισμα Αττικής. Επιπλέον, η δημιουργία κλίμακας διαβαθμονόμησης είναι σε προκαταρκτικό στάδιο και θα γίνει προσπάθεια, λαμβάνοντας δεδομένα από άλλες περιοχές της χώρας και άλλες μεσογειακά κράτη.

Πάντως, ενώ είναι αποδεκτό ότι στο Αττικό υδατικό διαμέρισμα, υπάρχουν μεγάλες ιδιομορφίες, α) τεράστια μεταφορά ύδατος από άλλες λεκάνες απορροής για ύδρευση, β) εντοπισμένη ρύπανση από αστικά λύματα, συγκεντρωμένη τοπικά βιομηχανική ρύπανση, γ) μη ικανοποιητική ποιότητα παράκτιων υδάτων σε αρκετά σημεία, δ) η καταγραφή σημειακών και διάχυτων πηγών ρύπανσης προερχόμενες από την αγροτική δραστηριότητα, η θέση του Επιμελητηρίου, όπως έχει εκφραστεί διαχρονικά για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τη χωροταξία στην Αττική προβλέπει ενίσχυση της αγροτικής δραστηριότητας επαρκούς τοπικής παραγωγής τροφίμων, πάντα κάτω από αυστηρούς περιβαλλοντικούς όρους.

Πέμπτο, ό,τι αφορά την **οικονομική ανάλυση των χρήσεων του νερού**, είναι απαραίτητο και ειδικότερα στο θέμα της περιβαλλοντικής ζημιάς να διακρίνεται της ζημιάς στο οικοσύστημα από τη ζημιά στους χρήστες, υποστηρίζοντας ότι η ζημιά στο οικοσύστημα αναφέρεται στις αξίες μη-χρήσης ενώ η ζημιά στους χρήστες στις αξίες χρήσης. Ακόμη, είναι απαραίτητο στην περίπτωση του περιβαλλοντικού κόστους χρήσης του αρδευτικού νερού να καταγραφεί και αναλυθεί εάν θα αποδοθεί το περιβαλλοντικό κόστος στον χρήστη – αγρότη ή

στη τιμή των εισροών που δημιουργούν περιβαλλοντική ζημιά. Ενδεικτικά αναφέρονται περιβαλλοντικές ζημιές σε οικοσυστήματα άλλων Κρατών Μελών της Ε.Ε. από αρδευτική χρήση αποδόθηκαν στην τιμή των αζωτούχων λιπασμάτων (Ισπανία, Υπουργείο Γεωργίας).

Έκτο, με την αναφορά ότι το κόστος του φυσικού πόρου αντιπροσωπεύει το κόστος των αποπιοιμένων ευκαιριών που υφίστανται άλλες χρήσεις λόγω της μείωσης του πόρου πέρα από το φυσικό ποσοστό της επαναφόρτισης ή αποκατάστασης (π.χ. δαπάνες σχετικές με την υπεράντληση υπόγειων νερών) με την ιδιαιτερότητα του Υδατικού Διαμερίσματος Αττικής είναι επιβεβλημένο να υπολογιστούν χωρικά και χρονικά οι μεταβολές του κόστους φυσικού πόρου σε σχέση με το χρηματοοικονομικό κόστος για τα υδατικά σώματα μεταφοράς νερού από άλλες λεκάνες απορροής (Μόρνου – Εύηνου).

Επειδή οι χρήστες είναι είτε εκείνοι του σήμερα, είτε εκείνοι του αύριο, σύμφωνα με ανάλογες μελέτες της Ε.Ε., θα υποφέρουν εάν οι υδάτινοι πόροι μειωθούν στο μέλλον, είναι απαραίτητο να αναλυθεί ο τρόπος αντιμετώπισης του ελλειμματικού ισοζυγίου του ΥΔ Αττικής εφόσον η εκρηκτική ζήτηση σε αρδευτικό νερό προβλέπεται να αυξηθεί τουλάχιστον κατά 22% έως 36% τα επόμενα πέντε χρόνια (ΥΠΑΑΤ, ΠΑΑ 2007-2013).

Έβδομο, τα στοιχεία επιλεξιμότητας των επενδύσεων σε αρδευτικά δίκτυα, όπως προβλέπονται από την πρόταση Αγροτικής Ανάπτυξης 2014 – 2020 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, θα έχουν ως προαπαιτούμενο στα διαχειριστικά σχέδια των λεκανών απορροής να περιλαμβάνεται η τιμολόγηση του αρδευτικού νερού. Στην περίπτωση της χρήσης του αρδευτικού νερού στην Αττική, με περιορισμένα όρια αύξησης έχει ως αποτέλεσμα την αδυναμία αποδοτικότητας των υφισταμένων υποδομών στην περίπτωση βελτίωσης των αγροτικών εκμεταλλεύσεων ειδικότερα εκσυγχρονισμού των μεθόδων άρδευσης στα δενδρώδη και στα κηπευτικά που καλύπτουν περισσότερο από το 80% της γεωργικής γης στο Υδατικό Διαμέρισμα.

Όγδοο, με τις ανελαστικές πιέσεις των υδατικών συστημάτων της Αττικής και ιδιαίτερα του κόστους φυσικού πόρου, την αναφορά της μη «καλής ποσοτικής κατάστασης» του Σχεδίου Διαχείρισης στην περίπτωση των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων της Αττικής οι δυνατότητες ανάκτησης του χρηματοοικονομικού κόστους περιορίζονται.

Επειδή προβλέπεται με το άρθρο 5 και το παράρτημα ΙΙΙ της οδηγίας 2000/60/ΕΚ σχετικά με τον όγκο, την τιμή και το κόστος των υπηρεσιών ύδατος, καθώς και εκτίμηση των σχετικών επενδύσεων θα πρέπει να συνεξεταστούν δείκτες αποδοτικότητας χρήσης και

παραγωγικότητας του αρδευτικού νερού για την προβλεπόμενη ανάλυση των κοινωνικών και περιβαλλοντικών συνθηκών του υδατικού διαμερίσματος.

Τίθεται το ερώτημα : ποιες προτάσεις - σενάρια που προβλέπονται μέχρι το 2015, χρονικό περιθώριο συμμόρφωσης με την Οδηγία σχετικά με την αποδοτικότητα χρήσης του αρδευτικού νερού;

Συμπληρωματικά, στο από 27.09.2012 Ενημερωτικό Σημείωμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα τη Δέσμη Παραβάσεων για το Σεπτέμβριο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε τη χώρα μας (αιτιολογημένη γνώμη: δεύτερο στάδιο παράβασης) να προστατεύσουμε τους υδάτινους πόρους από τη νιτρορρύπανση.

Τίθεται το ερώτημα : σε περίπτωση δυσμενούς εξέλιξης, τι και πώς θα γίνει με το κομμάτι των προστίμων υδάτων ύδρευσης και της απόδοσης ευθυνών;

Ένατο, τόσο στον αστικό ιστό του λεκανοπεδίου (ρέμα Πικροδάφνης, ρέμα Χαλανδρίου, ρέμα Χελιδονούς, Ποδονίφτης, Ιλισσός, Κηφισός), όσο και στην περιοχή του Θριάσιου (ρέμα Γιαννούλας), του Ασπρόπυργου (λίμνη Κουμουندούρου), του Κορωπίου (υφαλμύριση υπόγειου υδροφορέα λόγω υπεράντλησης) αλλά και του Ωρωπού (Ασωπός) υφίστανται σημαντικότερα προβλήματα ρύπανσης και περιβαλλοντικής και υδρογεωλογικής υποβάθμισης, η δε άρση των συνεπειών αυτών των βλαβών είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα απαιτήσει ένα ευρύ δίκτυο παρακολούθησης και μετρήσεων, καθώς και λεπτομερείς και συγκεκριμένες μελέτες περιβαλλοντικής αποκατάστασης και ανάταξης των υπόγειων υδροφορέων.

Οι εξειδικευμένες προτάσεις μας για τη διαχείριση του νερού στον αγροτικό τομέα είναι οι ακόλουθες:

α. προσδιορισμός των παραμέτρων που ανά περιοχή μπορεί να επηρεάσουν την ποιότητα του νερού και τον ουσιαστικό έλεγχο αυτών.

β. σωστή καταγραφή όλων των γεωτρήσεων, προσδιορισμό αυτών που χρησιμοποιούνται για αγροτική χρήση και χαρτογράφηση αυτών.

γ. εντατικό σύστημα παρακολούθησης της ποιότητας των νερών αλλά και της καταναλισκόμενης ποσότητας με την σωστή εφαρμογή της χρήσης του υδρομέτρων και διασταύρωση των στοιχείων με την Δ.Ε.Η. σχετικά με την κατανάλωση του ρεύματος.

δ. ο έλεγχος του δείκτη χρήσης νερού γιατί με τον έλεγχο αυτού του δείκτη μπορεί να ελεγχθεί η σπατάλη του νερού εφόσον υπάρχουν παραγωγοί που πραγματικά κάνουν αλόγιστη χρήση

και σε ακατάλληλες ώρες π.χ. ποτίζουν το μεσημέρι το καλοκαίρι όπου πραγματικά το μεγαλύτερο ποσοστό του καταναλισκόμενου νερού εξατμίζεται.

ε. η εκπαίδευση όλων αυτών που δραστηριοποιούνται σε τομείς που γίνεται εντατική χρήση νερού για θέματα σχετικά με την ορθολογική χρήση του νερού, με την σωστή κατασκευή των αποθηκών που αποθηκεύονται ουσίες με κίνδυνο ρύπανσης από φυτοπροστατευτικές ουσίες που μπορεί να μολύνουν τον υδροφόρο ορίζοντα αλλά και σε θέματα όπως ο σωστός χειρισμός των ψεκαστικών υγρών που πλεονάζουν, των ξεπλυμάτων των βυτίων κ.α.

στ. δημιουργία εγγειοβελτιωτικών έργων στην περιοχή όπως είναι η κατασκευή μικρού μεγέθους φραγμάτων ή λιμνοδεξαμενών σε ρέματα της περιοχής εφόσον υπάρχουν πολλά με σκοπό τη δημιουργία αρδευτικών δικτύων και τον εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα μετά ανάλογων Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων.

Σε συνέχεια της (στ) πρότασης οι αρμόδιες γεωτεχνικές υπηρεσίες έχουν προτείνει την κατασκευή ανασχετικών φραγμάτων για επιβράδυνση της ροής και κατακράτηση των ομβρίων υδάτων προς εμπλουτισμό του υδροφόρου ορίζοντα τόσο στην περιοχή Μαραθώνα [Κάτω Σούλι, Ραπεντώσα], στον Κάλαμο [Ρέμα Κοκκινογιάννη, Ρεβυθιά, Μαυροδήλεσι], στο Μαρκόπουλο, στο Θριάσιο πεδίο [Ρέμα Γιαννούλας, Σαρανταπόταμος, Μικρό Κατερίνι].

ζ. άσκηση πολιτικών που στόχο θα έχουν την αντικατάσταση όλων των υφισταμένων μεθόδων άρδευσης με συστήματα εξοικονόμησης ύδατος που λειτουργούν με πίεση <5 atm. Η εφαρμογή ισχύει τόσο για γεωργική χρήση, όσο και σε αρδεύσεις πρασίνου σε πάρκα και ιδιωτικούς χώρους, με μακροπρόθεσμο στόχο την υποχρεωτική χρήση συστημάτων εξοικονόμησης.

Επιπλέον, καθώς η ποιότητα και η ποσότητα των υδάτινων πόρων εξαρτάται και από την ύπαρξη και κατάσταση των δασικών οικοσυστημάτων η μελέτη και η εκτέλεση έργων που έχουν σχέση με τη δασοτεχνική διευθέτηση ορεινών λεκανών χειμάρρων θα πρέπει να εκπονούνται και να αξιολογούνται, από τις αρμόδιες δασικές αρχές, σύμφωνα με τις επικαιροποιημένες αρχές της επιστήμης.

Τέλος, υπάρχουν αιτιάσεις και για το στόχο του **Σχεδίου Διαχείρισης Αττικής**, όπου αναφέρεται ότι το 2015 για το 57% των υδάτινων (επιφανειακών, υπόγειων) δεν θα έχουν επιτευχθεί οι στόχοι της Οδηγίας 2000/60.

Εύλογα, θα αναρωτηθεί κάποιος μήπως δεν υπάρχουν οι αναγκαίοι οικονομικοί πόροι και ως εκ τούτου η Πολιτεία δεν μπορεί να δεσμευθεί (λόγω της δημοσιονομικής στενότητας) και βάζει χαμηλά τον πήχη, ή υπάρχουν δεύτερες σκέψεις μπρος το άγνωστο εξ' αιτίας της μη ορθής

αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης, των αναγκαίων δράσεων, και των προτεραιοτήτων που μπορούν να εξασφαλίζουν τις απαραίτητες πιστώσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για τη Δ.Ε.
Ο Πρόεδρος

Σταύρος Ζαννόπουλος